

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 20.04.2001
KOM(2001) 215 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

Hvordan skal FFC løse sin opgave i det europæiske forskningsrum?

MEDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

Hvordan skal FFC løse sin opgave i det europæiske forskningsrum?

1. Formål:

Med dette dokument besvares Rådets opfordring til Kommissionen i resolution af 15.-16. november 2000 om det europæiske område for forskning og innovation om "*hurtigst muligt at forelægge Rådet en meddelelse om iværksættelsen af FFC's opgave, således at det inden vedtagelsen af rammeprogrammet kan have en indgående drøftelse af forvaltnings- og styrelsesmetoderne, forskningstiltagenes koncentration, forholdet mellem de menneskelige ressourcer og opgaven, forbedringen af forbindelsen til de andre nationale forskningsinstitutter samt af måden, hvorpå FFC kan opfylde brugerens, herunder navnlig Kommissionens generaldirektorens, og de offentlige myndigheders behov*".

Dokumentet har til formål at beskrive hvordan Det Fælles Forskningscenters ressourcer vil blive anvendt til at sikre en bedre udførelse af centrets opgaver under skiftende vilkår, og hvordan det effektivt kan bidrage til udviklingen af det europæiske forskningsrum.

FFC skal styrkes ved følgende indgreb:

- dets aktiviteter skal koncentrereres og fokuseres
- dets brugerorientering og grundlag skal styrkes og udvides
- der skal sættes mere strategisk på samarbejde med eksterne partnere
- dets ledelse skal strømlines.

Disse tiltag vil sætte centret i stand til at øge sin videnskabelige vitalitet med det mål at underbygge den politiske beslutningsproces med forskningsresultater af høj kvalitet. Ændringerne vil blive indført gradvis, så man kan lære af forløbet af konsolideringsprocessen og bekræfte ændringer, der har stået deres prøve, ved begyndelsen på det næste rammeprogram.

2. FFC's opgave:

"FFC's opgave er at give brugerorienteret, videnskabelig og teknisk støtte til udarbejdelse, udvikling, iværksættelse og overvågning af Fællesskabets politik. FFC er en af Europa-Kommissionens tjenestegrene og fungerer som Unionens videnskabelige og teknologiske referencecentrum. Ved at være tæt på den politiske beslutningstagning tjener det således medlemsstaternes fælles interesse samtidig med, at det er uafhængigt af kommercielle og nationale interesser.

FFC udfører særlige forskningsopgaver på højt niveau i nøje kontakt med industrien og andre foretagender og hjælper derved de politiske beslutningstagere med at behandle borgernes problemer, forbedre samspillet mellem mennesket og miljøet og fremme en bæredygtig udvikling.

FFC bestræber sig ved varetagelsen af sin opgave på at samordne medlemsstaternes FTU-aktiviteter. Dets arbejde er afhængigt af, at der knyttes stærke forbindelser med offentligheden og private foretagender i medlemsstaterne ved hjælp af f.eks. forskningsnet, fælles projekter eller personaleudvekslinger. Indirekte aktioner vil fortsat være det vigtigste middel, hvormed der kan udvikles og afprøves nye idéer, mens FFC's opgave er at bidrage til deres praktiske anvendelse til gavn for de politiske beslutningstagere.¹

Denne opgaveformulering vedtog Rådet i beslutningerne om FFC-særprogrammerne under det femte rammeprogram, og den fik Europa-Parlamentets tilslutning i dets bemærkninger til disse programmer. FFC har siden sin oprettelse haft som central, men underforstået opgave at yde videnskabelig og teknologisk støtte til EU's politik. I den nugældende opgavebeskrivelse formuleres denne rolle for første gang udtrykkeligt.

Generelt kan FFC's opgaver grupperes i to hovedkategorier, idet der tages hensyn til de eksisterende videnskabelige udvalgs og den kommende europæiske fødevarermyndigheds kompetencer til videnskabelig rådgivning og risikovurdering:

i) **At understøtte den politiske beslutningsproces ved at levere et bredt spektrum af videnskabelige og teknologiske ydelser** i alle processens faser (udformning, udvikling, gennemførelse, overvågning) på de områder hvor centret har ekspertise. En sådan støtte skal omfatte:

- pålidelig videnskabelig og teknisk rådgivning i politiske spørgsmål - både reaktiv og fremadrettet
- løbende videnskabelig og teknisk rådgivning om gennemførelse og overvågning af vedtagne politikker
- forskning, både grundforskning (f.eks. i aktinider, analytisk kemi eller toksikologi) og mere målrettet, men stadig teknisk krævende forskning (f.eks. som støtte til de videnskabelige udvalg og til gennemførelse af politikker)
- en grundig forståelse af de aktuelle videnskabelige og teknologiske spørgsmål og en evne til at følge deres udvikling og holde sig ajour
- en evne til at vurdere usikkerheder og risici, sammenføje videnskabelig og anden relevant viden og fremstille disse oplysninger i en form, som aftageren kan bruge
- en evne til at reagere smidigt på uforudsete behov, navnlig i krisesituationer (f.eks. ulovlig handel med nukleart materiale, BSE- eller dioxinkriser) med henblik på f.eks. at udvikle, raffinere og validere analyse- eller detekteringsmetoder. Hertil kræves et bredt spektrum af videnskabelige kompetencer på bestemte områder i hurtig udvikling (for at kunne håndtere forskellige situationer) og en organisatorisk (og budgetmæssig) evne til hurtig tilpasning til uforudsete, presserende krav.

¹ Bilag II til Rådets beslutninger 1999/174/EF og 1999/176/Euratom af 25. januar 1999 (EFT L 64 af 12.3.99).

ii) **At bidrage til udvikling og anvendelse af videnskabelige referencesystemer som baggrund for politiske beslutninger på EU-plan**

Som anført i Kommissionens meddelelse om det europæiske forskningsrum² er formålet med videnskabelige og tekniske referencesystemer at stille et valideret videngrundlag til rådighed for EU's politiske beslutnings- og gennemførelsesproces. FFC vil medvirke i de relevante net på områder, hvor det har anerkendt kompetence (f.eks. nuklear sikkerhedskontrol, detektion af gmo'er og deres sporbarhed, kemikaliers toksicitet, luftkvalitet osv.). Alt efter hvilket område og videnskabeligt eller teknisk emne der er tale om, kan centeret optræde i forskellige roller, lige fra at fungere som "iscenesætter" - dvs. en formidlende instans der opstiller spørgsmål og tilrettelægger det videnskabelige og teknologiske samfunds debatter og kollektive indsats - til at validere forskningsmetoder og -resultater. Ved en særlig indsats på bestemte områder kan det også bistå kandidatlandene i deres bestræbelser på at gennemføre EF's regelværk ved at hjælpe dem med at tilegne sig de nødvendige videnskabelige og teknologiske redskaber og metoder gennem uddannelse og ved inddragelse af forskningsorganisationer i de relevante net.

3. Fokusering og koncentration:

3.1. FFC's ressourcer er begrænsede, og centret kan ikke have ekspertise på alle videnskabelige og teknologiske områder. Det har det heller ikke noget ønske om at få, for en troværdig og effektiv indsats kræver kritisk masse. Derfor vil FFC som anført i Kommissionens forslag til nyt rammeprogram³, koncentrere sin virksomhed om centrale kompetenceområder og en række nærmere bestemte politikunderbyggende, tværgående aktiviteter. De underliggende politiske mål er europæiske borgeres sikkerhed.

Ved at sammenføre FFC's ekspertiseområder med væsentlige politiske temaer har man udvalgt følgende **tre kompetencesøjler** til at danne hovedakser i omlægningen:

Fødevarer, kemikalier og sundhed

Miljø og bæredygtig udvikling

Nuklear sikkerhed og sikkerhedskontrol

Disse søjler vil blive understøttet og suppleret af **et sæt tværgående kompetenceområder**, som vil omfatte udarbejdelse af referencematerialer og -målinger og af risikostyringsværktøjer der skal forbedre beskyttelsen og den offentlige sikkerhed, herunder bekæmpelsen af svig. Teknisk fremtidsforskning vil blive samlet i netværk af nationale institutter på dette område, hvad der vil give samspils- og stordriftsfordele.

Efter aftale med centrets brugere og inden for budgettets rammer kan FFC også arbejde uden for disse områder, men kun hvor det har anerkendt kompetence, og når der er et klart behov for at det medvirker, og dette behov er tilstrækkelig omfattende til at der inden for en overskuelig fremtid kan opnås en kritisk masse af kompetence.

3.2. Hele FFC's virksomhed skal bygge på solid videnskab der kan skabe troværdighed, accept og tillid omkring grundlaget for det politiske arbejde. Det videnskabelige grundlag skal ajourføres regelmæssigt og udbygges ved sonderende forskning hvis niveau skal bedømmes

² KOM (2000) 6

³ KOM (2000) 94

gennem deltagelse i forslagsindkaldelser, arbejde for tredjeparter og teknologioverførsel. Det skal også udvides ved at FFC deltager i netsamarbejde med nationale forskningscentre og universiteter.

3.3. I meddelelsen "*Matching the Commission activities with its human resources – The means to achieve our objectives*"⁴ annoncerede Kommissionen at FFC kunne koncentrere sine aktiviteter ved enten at lukke et af forskningsinstitutterne eller skære ned på aktiviteterne på flere institutter. Derved kunne der spares 200 stillinger væk. Kommissionen anførte videre at der var behov for at styrke visse højt prioriterede aktiviteter ved FFC. Det endelige nettoresultat er et forslag om at bortskære 175 stillinger.

Den nuværende virksomhed er blevet gennemgået og bedømt for at finde områder hvor der kan koncentreres og fokuseres. Arbejdet på Institutet for Avancerede Materialer i Petten blev analyseret i detaljer, og der blev identificeret et realistisk potentiale for øget fokusering og koncentration.

Derefter blev de (videnskabelige og administrative) aktiviteter i FFC's andre afdelinger gennemgået og bedømt på lignende måde. Der blev nedsat et særligt udvalg med ekstern ekspertise hertil. Blandt kriterierne var merudbyttet ved en indsats på europæisk plan, politisk relevans for Kommissionens strategi for perioden 2000-2005⁵, brugerorientering, forskningskvalitet, netsamarbejds muligheder og administrativ effektivitet (f.eks. metoder til prioritering, ressourceallokering og overvågning af gennemførelsen).

Som foreløbigt resultat af denne analyse er det planen at indarbejde den foreslåede nedskæring med 175 stillinger i det foreløbige budgetforslag for 2002.

4. Styrkede brugerrelationer:

4.1. FFC's status som tjenestegren under Kommissionen gør at det har et antal centrale interessenter og brugere:

På strategisk niveau er hovedinteressenterne Rådet og Europa-Parlamentet, som vedtager rammeprogrammet og fastsætter budgettet. De godkender også særprogrammerne og fordelingen af ressourcer mellem dem. I sidste ende er det dem FFC skal overbevise om at centret er nyttigt for EU og giver valuta for pengene. I denne sammenhæng har **Styrelsesrådet** - ud over rollen som rådgiver for Kommissionen om administrationen af FFC og kvaliteten af dets videnskabelige indsats - også betydning som kommunikationskanal med medlemsstaterne, de associerede stater og tiltrædelseslandene.

Inden for denne ramme er Kommissionens tjenestegrene den største aftager af FFC's arbejde. De godkender de flerårige arbejdsprogrammer ved høring af de forskellige tjenestegrene inden Kommissionen vedtager dem.

Derudover er der **en bredere "aftagergruppe"** som omfatter internationale samarbejdspartnere og organisationer som WHO, IAEA, BIPM og europæiske agenturer eller organer (EEA, EMEA, CEN)⁶ der er interesseret i FFC's resultater, samt erhvervslivet. Ikke

⁴ SEC (2000) 2000/3

⁵ KOM(2000) 154 endelig: Strategiske mål 2000-2005. Udformning af det nye Europa.

⁶ WHO: Verdenssundhedsorganisationen - IAEA: Den Internationale Atomenergiorganisation - BIPM: Det Internationale Bureau for Mål og Vægt - EEA: Det Europæiske Miljøagentur - EMEA: Det Europæiske Agentur for Lægemiddelvurdering - CEN: Den Europæiske Standardiseringsorganisation.

mindst bruger **internationale og nationale tilsynsmyndigheder** FFC's ydelser og resultater idet støtten til gennemførelse af europæiske retsregler og internationale aftaler er en hjørnesten i dets indsats. Kandidatlandene er også vigtige aftagere, og i samarbejde med de berørte generaldirektorater bør der gøres en øget indsats for at integrere dem mest muligt i FFC-arbejde der har betydning for gennemførelsen og overvågningen af Fællesskabets retsregler.

Opfyldelse af brugernes behov skal være indsatsens rettesnor.

4.2. Siden FFC fik nyformuleret sin opgave i 1999, har centret intensiveret sin dialog med de generaldirektorater og tjenestegrene der aftager dets ydelser. Der er allerede sket store fremskridt med at styrke og formalisere FFC's forbindelser med hovedaftagerne (kommissionsafgørelser om flerårige arbejdsprogrammer, årlige seminarer med de vigtigste brugere blandt generaldirektoraterne (GD'erne), aftalememoranda og administrative ordninger⁷, brugergrupper, projektstyringsudvalg, bilaterale kontakter, støtte til Europa-Parlamentet osv.).

For at styrke aftager/kontrahent-forholdet besluttede Kommissionen den 22. januar 2001 at oprette en **tværtjenslig arbejdsgruppe** sammensat af bruger-GD'ernes generaldirektører under forsæde af generaldirektøren for FFC. Gruppens opgaver omfatter mægling og prioritering i forbindelse med fordelingen af ressourcer mellem aktiviteter der er direkte forbundet med politiske indsatsområder, inden for de rammer som rammeprogrammet, særprogrammerne og andre budgetrammer afstikker. Gruppen skal afgive udtalelse om FFC's flerårsprogram og de årlige arbejdsprogrammer set i lyset af Kommissionens årlige strategiprogrammer og eventuelt stille forslag om vægtforskydninger og nye aktiviteter inden for særprogrammets rammer.

Under udarbejdelsen af FFC's arbejdsprogram vil der også blive taget behørigt hensyn til FFC's behov for sammenhæng i de videnskabelige programmer og for langsigtede forskningsressourcer.

4.3. Kommissionen vil også **styrke forholdet mellem FFC og Europa-Parlamentet**. Med det formål vil den, via de respektive generalsekretariater, tage initiativ til et mødeprogram med de udvalg der er særlig berørt af FFC's virksomhed.

4.4. Andre midler til at øge brugerorienteringen vil blive undersøgt nærmere, herunder f.eks.:

Tættere forbindelser til de nationale tilsynsmyndigheder og/eller gennemførelsesagenter: Fælles for mange vellykkede FFC-projekter⁸ har været at der er etableret stærke forbindelser med europæiske tilsynsmyndigheder i trekantsnet der omfatter

⁷ Der er allerede indgået en række aftalememoranda eller administrative arrangementer om behov, ydelser og overvågningsprocesser med foreskellige generaldirektorater (under det femte rammeprogram f.eks. med GD'erne for miljø, erhvervs politik, uddannelse og kultur og transport og energi) og med eksterne partnere på europæisk plan (Miljøagenturet, Lægemedelagenturet, CEN). Andre er under overvejelse (generaldirektoraterne for eksterne forbindelser, sundhed og forbrugerbeskyttelse samt bekæmpelse af svig).

⁸ Eksempler på projekter hvor dette trekantssamarbejde fungerer:
MAHB (Major Accidents Hazards Bureau),
ECCAIRS (civil aviation incidents),
MARS (Management of Agriculture by Remote Sensing),
EIPPC (European Integrated Pollution Prevention and Control bureau),
ECB (European Chemicals Bureau).

FFC med forankring i de relevante videnskabs- og teknologinet, det politikformulerende og gennemførelseskontrollerende generaldirektorat og kompetente myndigheder i de medlemsstater og tiltrædelsesstater der har til opgave at gennemføre retsreglerne og kontrollere deres anvendelse. På denne måde hjælper FFC de forskellige aktører med at nå de tilsigtede mål: god tilrettelæggelse af retsreglerne, effektiv gennemførelse og smidig og effektiv overvågning.

Større fleksibilitet: FFC bør også på de områder hvor det har kompetence, kunne reagere hurtigt på uforudsete behov, især i krisesituationer. Dets program bør derfor tilrettelægges så uventede anmodninger kan imødekommes. Der kunne afsættes et beløb på budgettet, og der bør etableres mekanismer hvorved man hurtigt kan samle de fornødne personale- og forskningsressourcer fra partnerorganisationer.

Fremadrettet støtte til behovsformulering i aftager-GD'er. På de områder hvor FFC har kompetence, bør centret kunne henlede GD'ernes opmærksomhed på den teknisk-videnskabelige udviklings implikationer for politikken på GD'ernes område, så nye teknisk-videnskabelige begreber, spørgsmål og metoder kan tages op i politikformuleringen på et tidligt tidspunkt. For at støtte denne proces vil Kommissionen fremme **systematisk udstationering af et begrænset antal medarbejdere fra FFC i Kommissionens politikformulerende tjenestegrene.** Udvalgte medarbejdere fra FFC vil arbejde i aftager-GD'erne i nærmere afgrænsede perioder (f.eks. 6-9 måneder).

5. Videnskabelig kvalitet og kvalitetsstyring:

Der er brug for at gøre en stor indsats for regelmæssigt at orientere de vigtigste interessenter og medlemsstaternes myndigheder om FFC's eksistensberettigelse, den værdi det kan tilføre politikken, og de resultater det opnår. Foruden relevans og merudbytte forudsætter accept af FFC's ydelser også at dets indsats anerkendes for sin særlig fremragende videnskabelige og teknologiske kvalitet. FFC vil derfor sigte mod at opnå anerkendelse hos tilsvarende institutioner, f.eks. gennem netsamarbejde med "de bedste", publikation af resultater og deltagelse i konferencer på højt niveau. Det vil også gøre mere ud af at orientere politikerne og offentligheden om sine aktiviteter.

Der er et klart behov for at FFC's videnskabelige aktiviteter regelmæssigt evalueres og benchmarkes under medvirken af eksterne eksperter der nyder international anerkendelse som topforskere i deres fag. Hvordan det skal gøres, vil blive fastlagt i tæt samarbejde med Styrelsesrådet. Der vil blive taget hensyn til at FFC's arbejde omfatter aktiviteter på forskellige niveauer af videnskabelig ekspertise (f.eks. kræver direkte støtte til gennemførelse af en lang række direktiver, hvad der er en vigtig del af FFC's opgave, i almindelighed kun begrænset forskning, men til gengæld dybtgående kendskab til emnet og højt udviklede tekniske færdigheder; der kan derfor være behov for særlige kriterier for bedømmelse af dette arbejdes kvalitet).

Derudover vil FFC fortsætte sin ambitiøse plan for bedre administration, der startede med indførelse af total kvalitetsstyring, styrkelse af projektstyringsprocedurerne og projektorienteret budgetlægning. Centrets præstationer vil blive vurderet ved løbende overvågning af nøgleindikatorer der omfatter aftagernes opfattelse af rådgivningens tidsmæssige og materielle relevans og kvaliteten af de leverede videnskabelige data. Flere ydelser vil blive kvalitetskontrolleret ved akkreditering til internationalt anerkendte standarder (f.eks. god laboratoriepraksis eller ISO-standarder). Kvalitet og omkostningseffektivitet af både forskning og andre ydelser vil blive bedømt ved afprøvning på markedet, f.eks. gennem deltagelse konkurrencen om finansieringsmidler til indirekte aktioner og eksterne kontrakter.

6. Netværk og samarbejde:

Ifølge FFC's opgavebeskrivelse er centrets arbejde afhængigt af intenst netsamarbejde med offentlige og private institutioner i medlemsstaterne. I overensstemmelse med hovedidéen bag det europæiske forskningsrum og for at øge europæiske politikeres tilgang til de bedste videnressourcer vil FFC systematisk udvide inddragelsen af forskningsinstitutioner og regulerende myndigheder i medlemsstaterne og tiltrædelseslandene i tilrettelæggelsen og udførelsen af centrets arbejde. Det må nødvendigvis udvikle sin evne til at deltage i, oprette, organisere og/eller styre netværk. Denne evne bliver et helt afgørende element i FFC's fremtidige udvikling. Fremadrettet netværksarbejde med videnskabelige og andre organisationer bliver et af udvælgelses- og bedømmelseskriterierne for FFC-projekter under det nye rammeprogram.

Der vil blive etableret netværk med henblik på både specifikke tjenester (tidlig varsling, forudsigelse, hurtig reaktion, validering og integration af viden, kontakt til interessenter og beslutningstagere) og produkter (f.eks. opbygning og harmonisering af databaser, fælles standarder, validerede detektionsmetoder).

FFC vil således samarbejde med et bredt spektrum af partnere, herunder "centres of excellence", erhvervsvirksomheder og regulerende myndigheder. Det vil søge at deltage i indirekte aktioner under rammeprogrammet, som historisk har bistået det med at opbygge partnerskaber med andre videnskabelige organisationer og med at bedømme dets relative kompetenceniveau. Det vil også samarbejde med udvalgte internationale partnere når der er behov for det for at det kan varetage sin opgave. I denne forbindelse vil der blive gjort en særlig indsats for at inddrage organisationer fra tiltrædelseslandene i FFC's netværk.

7. Udviklingen i personaleressourcer og mobilitet:

På dette område vil der blive udarbejdet en mellem- til langsigtet strategi i tilknytning til FFC's arbejdsprogram. Strategien vil balancere mellem fleksibilitet og kontinuitet. Der vil blive udarbejdet en rullende helhedsplan for færdighedsudvikling, og der vil blive arbejdet videre med videnforvaltning og uddannelse.

Inden for rammerne af det europæiske forskningsrum vil FFC sigte mod at være med i uddannelsen af unge forskere, herunder også fra kandidatlandene, med det formål at tiltrække en konstant strøm af unge, dynamiske forskere og således løbende forynge sin intellektuelle vitalitet. FFC kan med sin "uddannelse gennem forskning"-ordning tilbyde tværfaglig forskning i et internationalt miljø med god infrastruktur, frontlinjeprojekter, visse enestående anlæg og muligheder for netværksamarbejde. Disse uddannelsesaktiviteter vil blive gennemført i samarbejde med EF's og medlemsstaternes mobilitetsordninger.

Endvidere vil der blive tilskyndet til personalemobilitet og udveksling mellem FFC-institutterne og nationale institutter under bedre udnyttelse af eksisterende instrumenter med dette formål (f.eks. uddannelse på grundlag af forskningsstipendier, udstationering i Kommissionen af eksperter fra medlemsstaterne og gæsteforskerordninger). Inden for rammerne af de gældende budgetter vil FFC f.eks. sigte mod mindst at fordoble antallet af udstationerede nationale eksperter i de næste to år og til den ende slå på tromme for de eksisterende ordninger (f.eks. ved oprettelse af et netsted, ved informationsarrangementer og præsentationer for partnere i netsamarbejde).

Som led i Kommissionens reformproces vil der i forbindelse med gennemgangen af personalepolitikken blive lagt særlig vægt på foranstaltninger der kan styrke denne mobilitet

og fleksibilitet i FFC's personalepolitik. Det vil f.eks. blive overvejet at skabe mulighed for at udstationere midlertidigt ansatte i nationale organisationer, hvad der ikke kan lade sig gøre under de gældende regler.

8. Konklusion:

Disse retningslinjer sigter mod at styrke FFC og bistå det med at yde et kvalificeret bidrag til det europæiske forskningsrum. De påtænkte nye virkemidler (tværtjenstlig arbejdsgruppe, styrket kontakt med Europa-Parlamentet, personalemobilitet m.v.) vil blive indført gradvis og i første omgang som forsøg. Forsøget vil blive bedømt ved udløbet af det femte rammeprogram, hvorefter ordningerne enten vil blive videreført eller ændret på baggrund af erfaringerne.